

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Susținerea publică a tezelor de master

În perioada 11 – 15 februarie 2019, la Academia de Administrare Publică a avut loc susținerea publică a tezelor de master, ciclul II - studii superioare de master de profesionalizare, învățământ cu frecvență redusă, la programele: *Administrare publică, Anticorupție, Management, Management informațional în administrația publică și Relații internaționale*. Pentru cei 254 de masteranzi susținerea publică a tezelor de master a constituit o finalizare, o evaluare a bagajului de cunoștințe teoretice în domeniul administrării publice acumulate pe parcursul celor 2,5 ani de studii și a gradului de pregătire profesională pentru activitățile în serviciul public al țării.

Tezele de master au fost examinate de Comisiile de evaluare, în calitate de președinți și membri ai comisiilor fiind savanți și profesori universitari în domeniu nu numai din cadrul Academiei, dar și din afara instituției, care au avut cicluri de prelegeri în fața studenților. Comisiile de evaluare i-au avut ca președinți pe Igor ȘAROV, doctor în istorie,

conferențiar universitar, Secretar General de Stat, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și Nistor GROZAVU, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar, viceprimar al municipiului Chișinău – Administrarea publică; Mihai POALELUNGI, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, președintele Curții Constituționale – Anticorupție; Viorelia MOLDOVAN-BĂTRÎNAC, doctor în economie, conferențiar universitar, consilier principal de stat al Prim ministrului, și Elena VACU-LOVSCI, doctor în economie, conferențiar universitar, ASEM – Management; Alexandru BURIAN, doctor habilitat în drept, profesor universitar,

prorector pentru Relații internaționale, Universitatea de Studii Europene din Moldova – Relații internaționale; Oleg BULGARU, doctor, conferențiar universitar, USM – Management informațional în administrația publică.

Susținerea tezelor de master a demonstrat nivelul înalt de elaborare și pregătire a tezelor de master cu tematică vastă și diversă, în conformitate cu exigențele evoluției științelor administrative, a noilor tehnologii informaționale. E de remarcat și faptul că lucrările au fost elaborate și realizate în baza unui suport științific semnificativ, a experienței naționale și internaționale de administrare. În această ordine de idei, de un real fo-

los a fost pentru masteranzi îndrumarul metodic privind elaborarea tezelor de master.

Un program tot mai solicitat în ultimul timp a fost programul Anticorupție, ceea ce demonstrează tendința din partea aspiranților la studii la Academia de a contribui la eradicarea corupției. Președintele comisiei de evaluare, Mihai Poalelungi, a dat o înaltă apreciere gradului de pregătire a masteranzilor:

- Masteranzii din acest an sunt mult mai buni chiar decât acei pe care i-am învățat anul trecut. Cel puțin, asta e impresia mea. Studenții au un nivel de pregătire destul de înalt. Și nu este vorba numai de aceea că ei dețin și gestionează tema pe care o au, dar au și cunoștințe profunde în domeniu.

Referitor la calitatea studiilor la Academia de Administrare Publică, în general, Președintele Curții Constituționale a specificat: „Mi-a plăcut dintotdeauna Academia. Este o instituție de învățământ care trebuie numădecât să fie și pe

(Continuare în pag. 3)

Întrevedere cu misiunea BIDDO OSCE

Președintele Igor Dodon a avut o întrevedere de lucru cu misiunea BIDDO OSCE de monitorizare a alegerilor parlamentare din Moldova, condusă de reprezentantul Ungariei, Mátyás Eörsi.

Oficialii au discutat despre situația politică actuală din Moldova, precum și chestiuni ce țin de colabo-

rarea cu misiunea BIDDO pentru monitorizarea alegerilor.

Igor Dodon și Mátyás Eörsi au fost unanimi în opinia cu privire la faptul că alegerile trebuie să se desfășoare cu respectarea standardelor internaționale generale: în mod democratic, deschis, cu respectarea reciprocă a concurenților politici.

Șeful statului și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu apariția diferitelor informații sau declarații ale presei, care nu contribuie la menținerea unei atmosfere electorale calme, dar sunt orientate spre introducerea

în societate a unor stări de încordare și frică.

„În special, consider că legitimitatea alegerilor poate fi subminată de doi factori: înlăturarea din campania electorală a unuia dintre cei mai importanți concurenți electorali și posibila decizie a CEC-ului de a transfera secțiile de votare pentru locuitorii din regiunea transnistreană la 40 km pe teritoriul Republicii Moldova, controlat de autoritățile constituționale”, a subliniat Președintele țării.

Igor Dodon a mai reiterat faptul că nu participă în cursa electorală și că se abține

de la declarații în favoarea vreunui concurent electoral. În context, șeful statului a îndemnat participanții să dea dovadă de înțelepciune, chibzuință și calm în perioada campaniei electorale, dar și să țină cont de faptul că după alegeri toți concurenții politici trebuie să se unească pentru stabilirea priorităților ce țin de dezvoltarea ulterioară a țării.

Președintele și-a exprimat recunoștința față de toți observatorii internaționali, care activează în Moldova, pentru aprecierile obiective ale procesului electoral din țară.

Regulament-model pentru alegerea Președintelui Parlamentului

Alegerea Președintelui Parlamentului, în noua legislație, se va desfășura conform prevederilor unui regulament-model. Setul de proiecte de acte-model referitoare la organizarea și desfășurarea alegerii Președintelui Parlamentului au fost aprobate de Biroul permanent, la ultima ședință.

Pachetul de documente include Regulamentul-model privind modul de organizare și desfășurare a alegerii Președintelui Parlamentului, Registrul-model

al actelor Comisiei speciale pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului, Certificatul-model de înregistrare a candidatului pentru funcția de Președinte al Parlamentului și Regulile-model privind organizarea votării secrete în cadrul ședinței plenare a Parlamentului privind alegerea Președintelui Parlamentului.

Respectivele documente vor fi utilizate de către Comisia pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului. Totodată, regulile

respective au un caracter orientativ și pot fi modificate de Comisie în funcție de circumstanțele existente.

Documentul a fost elaborat de către Direcția generală juridică a Parlamentului cu suportul proiectului PNUD.

Președintele Parlamentului este ales din rândul deputaților, după constituirea legală a Parlamentului și formarea fracțiunilor parlamentare, precum și în cazul în care intervine vacanța funcției pe parcursul legislaturii. Spe-

kerul este ales pe durata mandatului Parlamentului, prin vot secret, cu votul majorității deputaților aleși. De asemenea, o fracțiune parlamentară poate înainta o singură candidatură la funcția de Președinte al Parlamentului.

Program de susținere a diasporei

Circa 6 milioane de euro va oferi țării noastre Guvernul Elveției pentru implementarea fazei a II-a a Programului „Valorificarea potențialului migrației în Republica Moldova”. Cabinetul de miniștri a apro-

bat inițierea negocierilor și aprobarea semnării Memorandumului de înțelegere dintre Cancelaria de Stat și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare.

Odată cu semnarea documentului, Biroul Relații cu Diaspora al Cancelariei de Stat va implementa două proiecte din cadrul Programului. Acestea vor contribui la îmbunătățirea cadrului instituțional, combaterea sărăciei și consolidarea capacităților diasporei de a se implica activ în

dezvoltarea socială și economică a țării.

Implementarea Programului va contribui la realizarea strategiei naționale „Diaspora-2025” și a Planului de acțiuni pentru anii 2019-2021. În același timp, Programul va permite eliminarea lacunelor existente în domeniul migrației forței de muncă, oferind bărbaților și femeilor mai multe oportunități pentru migrația legală și temporară în scop de muncă. Agenția Națională pentru Ocupa-

rea Forței de Muncă va beneficia de sprijin pentru îmbunătățirea serviciilor de reintegrare prin angajare în câmpul muncii a migranților reveniți acasă.

x x x

Cabinetul de miniștri a aprobat Planul manifestărilor, consacrate Zilei comemorării celor căzuți în războiul de pe Nistru, marcată anual la data de 2 martie. Documentul include o serie de acțiuni, care vor fi organizate atât în municipiul Chișinău, cât și în localitățile țării.

(Sfârșit. Început în pag. 1)

Susținerea publică a tezelor de master

viitor. A fost o idee foarte bună de a crea o asemenea instituție. Eu cred că ea trebuie să existe oricând. În opinia mea, nivelul de instruire, la masterat, la care particip și eu, fără a minimaliza importanța celorlalte instituții de învățământ cu specialități în domeniu, pare-se este superior”.

La rândul său, vicepreședintele acestei comisii, rectorul Academiei Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a estimat, că susținerea publică a tezelor de master nu este numai o etapă finală a studiilor la instituție. Fiecare teză de master are o temă concretă conjugată cu activitatea de zi cu zi a autorului acesteia. Și fiecare masterand, pe lângă studiul amănunțit al fenomenului corupției într-un domeniu sau altul, vine cu anumite concluzii, propuneri și soluții concrete. Aceste soluții merită să fie aduse la cunoștința organelor abilitate în lupta de eradicare a acestui flagel. Pe de

tezelor de master, prioritate fiind acordată cercetărilor și caracterului aplicativ al lucrărilor. Ca rezultat, tezele au fost elaborate nu numai reieșind din postulatele teoretice, dar și în baza activităților practice de la locurile de muncă ale masteranzilor. O altă oportunitate benefică a fost susținerea prealabilă a tezelor de master, ceea ce le-a oferit masteranzilor posibilitatea unei evaluări intermediare în scopul de a modifica ulterior lucrările în concordanță cu observațiile făcute și a îmbunătăți simțitor calitatea tezelor.

Conform estimărilor președinților și membrilor comisiilor de evaluare și la celelalte programe - Administrare publică, Management, Management informațional în administrația publică și Relații internaționale, în majoritatea lor, masteranzi au susținut tezele la nivel profesionist, ceea ce demonstrează un grad înalt de pregătire a funcționarilor

niu. Cu atât mai mult cu cât, în ultima perioadă, au crescut exigențele față de atribuțiile funcționarului public. M-aș referi la un aspect important, precum ar fi transparența decizională, a prestării serviciilor pentru cetățeni. Și am aplicat la studii la Academie, la Programul Administrare publică. Iar tema tezei mele de master a fost „Rolul secretarului în asigurarea transparenței în cadrul AAPL”. Am ales această temă fiindcă prin mâinile secretarului trece toată documentația autorității administrației publice și de el depinde ca să fie totul corect și conform tuturor normativelor și legislației în vigoare. Am reușit cu lucrarea, având-o în calitate de conducător științific pe dna Angela ZELENSCHI, șef Catedră științe administrative, care m-a îndrumat tot timpul cum să elaborez și să pregătesc mai bine lucrarea.

Studiile la Academie m-au format ca specialist profesionist în domeniul administrației publice ceea ce mă va ajuta mult în activitatea mea actuală de vicepreședinte al preturii Buiucani, mun. Chișinău. De aceea mă adresez tuturor aspiranților de a deveni funcționari publici - condiția de bază este să faceți studii la Academia de Administrare Publică.

Eugenia ANTOCI, Programul Relații internaționale:

- Decizia de a face studii la Academia de Administrare Publică a fost o provocare pentru mine. Activând în Direcția generală educație, cultură, tineret și sport

a mun. Chișinău, în secția ce se ocupă de încheierea acordurilor de colaborare cu parteneri din alte țări, desigur, că am ales Programul „Relații internaționale”, pentru a-mi îmbogăți cunoștințele și practica de lucru în acest domeniu. Au trecut repede doi și jumătate de studii la această prestigioasă instituție de învățământ superior și am acumulat un bogat bagaj de cunoștințe în domeniul relațiilor internaționale. Am avut parte de profesori erudiți, de o rară cumsecădenie, care ne-au alțoit acele cunoștințe temeinice de care avem nevoie, printre care ambasadorul Nicolae ȚĂU, Rodica RUSU, șefa Catedrei științe politice și relații internaționale, Oreste TĂRĂȚĂ și alții. Teza mea de master a fost „Cooperarea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în domeniul educației”, în care am analizat, am studiat și am venit cu unele recomandări și propuneri privind perfecționarea sistemului nostru de învățământ la standardele europene și internaționale. Dar și în activitatea mea de mai departe voi aplica constructiv cunoștințele, acumulate la Academie, pentru a-mi aduce contribuția mea modestă la modernizarea sistemului educațional din țara noastră. Concluzia mea este că numai datorită studiilor de masterat de la Academie îmi voi putea exercita profesionist obligațiunile mele de serviciu în domeniul respectiv.

Sergiu VLĂDICĂ

altă parte, a spus rectorul Academiei, teza de master este și o pistă de lansare pentru absolvenți, oferindu-le acestora șansa de a se promova în continuare fie în domeniul științei, fie în activitatea practică.

Ion DULSCHI, director al Departamentului studii superioare de master, a menționat că actuala sesiune de examinare a tezelor de master a evidențiat calitatea avansată a procesului de studii și, îndeosebi, a modalităților de elaborare a

de stat care să se încadreze plenar în modernizarea serviciului public al țării.

După susținerea tezelor de master, am solicitat câte-va opinii ale masteranzilor.

Vadim BRĂNZANIUC, Programul Administrare publică:

- De mai mulți ani activez în cadrul administrației publice și din practica mea am înțeles că, fără studii la Academia de Administrare Publică, nu poți deveni un adevărat profesionist în acest dome-

Perspective de colaborare în domeniul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici

Pe 5 februarie 2019, dl Oleg BALAN, rectorul Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar, însoțit de dl Aurel SÎMBOTEANU, prorectorul Academiei, doctor, conferențiar universitar, și dna Aurelia ȚEPORDEI, directorul Departamentului dezvoltare profesională, a avut o ședință de lucru cu reprezentanții Proiectului

Uniunii Europene „Integrarea UTAG în cadrul național de dezvoltare regională a Republicii Moldova” - dna Helle WILLUMSEN, expert internațional în dezvoltarea capacităților, și experții locali – Angela CAȘCAVAL, Vitali CHIURCHU și Anna CELAK.

În cadrul ședinței au fost discutate subiecte privind colaborarea dintre Aca-

mia de Administrare Publică și autoritățile publice locale din UTA Găgăuzia în domeniul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici din această regiune.

Părțile au discutat despre situația actuală din UTA Găgăuzia în domeniul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici, provocările cu care se confruntă, necesitatea eficientizării sis-

temului de instruire, diversificării formelor de dezvoltare profesională, precum și perspective de colaborare în acest domeniu.

Astfel, pe parcursul anului curent se va desfășura un șir de activități axate pe dezvoltarea competențelor funcționarilor în domeniul dezvoltării regionale, planificării strategice integrate. Academia va contribui la dezvoltarea rețelei formatorilor în domeniul administrației publice prin instruirea a 10 formatori din UTA Găgăuzia care, ulterior, vor oferi funcționarilor servicii de instruire în domeniul organizării și funcționării administrației publice locale și prestării serviciilor publice de calitate.

Cor. F. P.

Curs de instruire privind managementul riscului

La Academia de Administrare Publică s-a desfășurat un curs de instruire internă pentru conducătorii subdiviziunilor structurale ale Academiei și alt personal implicat în gestiunea riscurilor aferente activităților instituției.

Cursul a avut ca scop sporirea competențelor teoretice și practice necesare personalului instituției pentru un management eficace al riscurilor.

Obiectivele propuse pentru a fi atinse de această instruire au fost:

- cunoașterea de către participanți a conceptelor fundamentale ale managementului riscurilor;
- înțelegerea importanței și beneficiilor managementului riscurilor într-o activitate;
- identificarea și ana-

liza riscurilor asociate activităților de serviciu realizate;

- selectarea strategiilor de răspuns la risc adecvate situației;

- integrarea gândirii bazate pe risc în activitățile operaționale și strategice.

Prorectorul Academiei, Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar universitar, a deschis cursul cu un mesaj de salut în care a apreciat importanța cursurilor de instruire pentru îmbunătățirea, în ansamblu, a managementului

calității și a performanțelor organizaționale.

În calitate de formator a evoluat Liubovi PRODAN-ȘESTACOVA, doctor, lector universitar, șefa Secției managementul calității.

Astfel, participanții la cursul de instruire au realizat o serie de exerciții practice prin care au simulat procesul de gestiune a unor situații de risc. Exercițiile au fost proiectate în vederea studierii integrale a ciclului de management al riscului: identificarea și analiza

acestui, selectarea strategiilor de răspuns la risc, monitorizarea, controlul și raportarea. Totodată, în cadrul instruirii au fost relevate unele aspecte specifice managementului riscurilor în Academia de Administrare Publică, acestea fiind documentate în Procedura cu privire la managementul riscurilor Sistemului de Management al Calității, aprobată de Consiliul Calității Academiei.

Cor. F. P.

Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova în 2018, reprezintă noi viziuni de dezvoltare a țării pe un termen mai lung, în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. O privire generală a Strategiei – în interviul realizat cu **Victoria CUJBĂ, șef Direcție administrare publică a Cămarilor de Stat a Guvernului.**

„Moldova 2030” – strategie de dezvoltare europeană a țării

CORRESPONDENTUL:
Ce reprezintă SND „Moldova 2030” comparativ cu „Moldova 2020”?

Victoria CUJBĂ: Necesitatea elaborării SND „Moldova 2030” a rezultat din evaluarea intermediară a SND „Moldova 2020”, realizată în anul 2017, de către Cancelaria de Stat, care a scos în evidență faptul că aceasta nu este aliniată nici la Agenda 2030 și nici la prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, angajamente internaționale asumate de Republica Moldova. În acest sens, Guvernul Republicii Moldova a decis să ajusteze la angajamentele vizate cadrul de planificare strategică prin elaborarea unui nou document de politici pe termen lung - până în anul 2030.

Viziunea de dezvoltare, reflectată de SND „Moldova 2030”, este centrată pe om, având la bază conceptul utilizat de țările UE pentru măsurarea calității vieții oamenilor în zece dimensiuni, sporirea calității vieții fiind scopul strategic al documentului.

Astfel, SND „Moldova 2030” include 4 piloni structurați în 10 obiective. Pilonii Strategiei, care exprimă direcțiile prioritare de dezvoltare a țării, se referă la economia durabilă și incluzivă, la capitalul uman și robust, la eficientizarea instituțiilor și asigurarea unui mediu de viață sănătos și sigur.

Este de menționat că, în procesul de elaborare a Strategiei, au fost utilizate instrumente inovative pentru Republica Moldova, precum elaborarea scenariilor pe termen lung, cartarea sistemelor pentru a analiza tendințele de dezvoltare pe termen lung, precum și

analiza priorităților și a factorilor cauzali într-o manieră integră, sistemică și acceleratoare.

Conform prevederilor documentului, instrumentul operațional de implementare a Strategiei este Planul Național de Dezvoltare și Integrare Europeană (PND), care urmează a fi elaborat în anul 2019. PND va fi un document ciclic, elaborat pentru o perioadă de trei ani și revizuit anual, care va include prioritățile și acțiunile prevăzute în Acordul de Asociere RM-UE și Programul Guvernului.

COR.: Ce prevede Strategia privind reforma administrației publice?

V. C.: Reforma administrației publice este o prioritate strategică-cheie a Guvernului care, de altfel, este prevăzută și în Agenda de Asociere RM-UE, pentru că aceasta este conexasă cu multe alte reforme care trebuie să fie realizate în Republica Moldova. Pentru atingerea acestui deziderat, în baza recomandărilor din Raportul de evaluare a administrației publice din Republica Moldova, elaborat de experții SIGMA, precum și a propunerilor partenerilor de dezvoltare și bunelor practici la nivelul statelor UE, a fost adoptată Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020 (în continuare – Strategia) și

Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia.

Scopul reformei vizate este crearea unei administrații publice moderne, profesionale și orientate spre oferirea serviciilor publice de calitate, în corespundere cu necesitățile și așteptările populației. Cu alte cuvinte, trebuie să fie o administrație orientată spre cetățean și spre binele întregii societăți.

Strategia prevede asigurarea modernizării instituțiilor de stat și crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova și are la bază următoarele componente: responsabilizarea administrației publice, elaborarea și coordonarea politicilor publice, modernizarea serviciilor publice, Managementul finanțelor publice, Serviciul public și managementul resurselor umane.

Strategia este fundamentată pe viziunea că, în anul 2020, administrația publică din Republica Moldova va fi eficientă și responsabilă la toate nivelurile, va servi doar interesele cetățenilor, utilizând eficient resursele financiare și va aplica proceduri transparente și conforme standardelor europene.

În context, beneficiile directe și avantajele, pe care le vor simți cetățenii din Republica Moldova de la implementarea Strategiei, vor fi ridicarea calității serviciilor publice prestate, reducerea barierelor administrative, eliminarea elementelor de birocrație și factorilor corupționali, precum și transparentizarea și predictibilitatea mai mare în activitatea instituțiilor de stat.

COR.: Ce activități de implementare a SND „Moldova 2030” sunt preconizate pentru 2019?

V. C.: În conformitate cu prevederile Strategiei privind reforma administrației publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 911/2016, cea de-a doua etapă de implementare a Strategiei (2019-2020) avansează cu acțiuni de consolidare a capacităților administrației publice centrale și se extinde, în particular, asupra sistemului APL. Pentru realizarea acestor obiective, pe parcursul anului 2019 sunt preconizate următoarele activități:

- consolidarea capacității autorităților administrației publice centrale și locale;
- consolidarea bazei de venituri proprii ale autorităților publice locale;
- delimitarea proprietății de stat de cea a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv pe domenii (public și privat), și asigurarea mecanismelor de gestionare deplină, eficientă și responsabilă a patrimoniului;
- dezvoltarea unor forme și concepte moderne de cooperare intercomunitară;
- consolidarea procesului bugetar, bazat pe reguli și principii unice în gestionarea bugetului;

- reingineria și digitalizarea serviciilor publice;
- dezvoltarea capacităților profesionale ale angajaților din autoritățile publice.

Cancelaria de Stat a elaborat proiectul noului Plan de acțiuni pentru anii 2019 - 2020 pentru implementarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020, care urmează a fi supus procesului de avizare și consultări publice.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Apreciind rolul deosebit al reprezentanților autorităților administrației publice locale

*în soluționarea problemelor cetățenilor și dezvoltarea social-economică a colectivităților locale, precum și în scopul susținerii și promovării valorilor democratice consfințite în Carta Europeană a Autonomiei Locale, Guvernul a instituit, în 2012, sărbătoarea profesională „Ziua autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală”, care este consemnată anual la 1 februarie. La această temă, am realizat un interviu cu **Valentin GUȚAN, primar al orașului Cricova, mun. Chișinău**, decorat cu cea mai înaltă distincție de stat – Ordinul Republicii.*

Comunități puternice – țară puternică

CORESPONDENTUL: Dle Valentin Guțan, care este, în opinia D-voastră, semnificația Zilei autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală?

Valentin GUȚAN: Înstituirea Zilei Autonomiei Locale și a lucrătorului din administrația publică locală este o sărbătoare ce ar ține nu atât de funcție sau profesie, dar constituie o sărbătoare a tuturor comunităților, deoarece vorbim despre autonomia locală, iar această autonomie se reflectă asupra tuturor și a fiecăruia dintre noi. Pentru mine, această zi are o semnificație deosebită, cel puțin, pentru faptul că de peste trei decenii activez în acest domeniu și cred că în atâția ani m-am format ca primar. Consider că trebuia să fie o zi în care

să marcăm autonomia locală care, conform sondajelor, este una dintre primele în care au încredere cetățenii.

COR.: Reieșind din practica D-voastră bogată de primar, care ar fi factorii ce determină consolidarea autonomiei locale, ce ar fi necesar de mai întreprins?

V. G.: Voi începe de la aceea că o autonomie locală puternică înseamnă orice comunitate care este în stare să-și rezolve problemele de una singură, fără a depinde de cineva. E vorba, în primul rând, de autonomie financiară. Câtă autonomie locală avem? Sunt convins că ar trebui mai multă, deoarece o administrație publică puternică, cu o autonomie adevărată este în beneficiul tuturor – al administrației publice, dar și al cetățenilor. În felul acesta, s-ar reuși soluționarea mai temeinică a multor probleme din teritoriu.

Dacă vorbim despre aceea ce determină consolidarea autonomiei locale, e necesar de menționat că s-au făcut anumiți pași în această direcție și anume: eficientizarea administrației publice pen-

tru a oferi cetățenilor servicii la cel mai înalt nivel, ceea ce s-ar manifesta prin anumiți indici legați de principiile autonomiei în raport cu autoritățile centrale. Totodată, e necesar de a continua mai departe reforma administrației publice, fiind necesară aprofundarea raporturilor dintre autoritățile publice centrale și cele locale, bazate pe autonomie, descentralizarea financiară, consultarea APL în adoptarea documentelor de interes local. E de menționat faptul că avem

COR.: Cum a evoluat Cricova în perioada de când sunteți primar?

V. G.: Cât privește orașul Cricova, cel mai important proiect, așa l-aș numi eu, care a fost implementat de-a lungul întregii mele activități de primar, de peste trei decenii, ar fi, în primul rând, onoarea și responsabilitatea fiecărui cetățean pentru localitatea sa.

Vorbind la general, în activitatea mea am ținut cont de problemele cetățenilor, fiind luate

un cadru legal în această privință, precum ar fi Legea privind finanțele publice locale, Legea descentralizării administrative, Legea privind administrația publică locală, dar procesul de autonomie a administrației publice locale este un proces continuu și nu poate fi efectuat de la caz la caz. Or, o țară cu comunități locale puternice este o țară puternică.

Aici un rol important îl joacă, incontestabil, Academia de Administrație Publică, care este o instituție, ce nu numai că pregătește cadre pentru APL, dar și le educă în contextul înțelegerii aprofundate a ceea ce ar constitui o adevărată autonomie locală.

măsurii în vederea rezolvării lor și, anume, lucrări de amenajare: în prezent la Cricova 90% din străzi sunt asfaltate, sunt construite rețelele de apă și canalizare, de iluminare stradală, a fost inaugurată, în premieră, o compoziție arhitecturală istorico-culturală - „Aleea Domnitorilor” ș.a.

Dacă m-aș referi la planurile de viitor, aș vrea să văd Cricova nu numai ca un punct de atracție turistică, în contextul „Orașului Subteran al Vinului”, dar și cel mai frumos și amenajat oraș din țară.

**Interviu realizat de
Vlad IONAȘCU**

Transparența – cheia bunei guvernări locale

În cadrul Programului bunelor practici ale autorităților publice locale, implementat de IDIS „Viitorul” cu suportul financiar al Consiliului Europei, la secțiunea „Cetățenie activă pentru o bună guvernare transparentă”, cu Premiul III a fost menționată primăria orașului Ialoveni pentru transparența activității administrației publice locale. Despre această practică de bună guvernare locală ne relatează **primarul de Ialoveni, Sergiu ARMAȘU**.

Prin asigurarea transparenței activității administrației publice locale, orașul Ialoveni a devenit mai deschis pentru cetățeni. În cadrul Proiectului „Migrație și Dezvoltare Locală”, finanțat de PNUD-Moldova și Guvernul Elveției, primăria orașului Ialoveni a beneficiat de o cameră video dotată cu stativ special și posibilitatea de a fi conectată la Internet. Astfel, toate ședințele Consiliului orașenesc, consultările publice, licitațiile și alte ședințe de interes public sunt difuzate online. Urmare, consilierii locali au devenit mai responsabili, iar specialiștii din cadrul primăriei desfășoară cu regularitate consultări publice, implicând activ locuitorii în procesul decizional.

Aplicarea acestei practici a generat un mare interes al cetățenilor față de activitatea administrației publice locale, fapt demonstrat de numărul de vizualizări, înregistrate pe

Internet și recenziile pe care primăria Ialoveni le primește de la cetățeni. Dacă ar fi să estimăm în cifre, atunci voi spune că ședințele difuzate online au peste 6 000 de vizualizări. Și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional determină o plusvaloare a activității primăriei. Fiindcă, nu doar difuzăm live ședințele, dar oferim tuturor

cetățenilor, inclusiv celor plecați peste hotare și care nu sunt prezenți în sală, posibilitatea să intervină cu sugestii, propuneri, critici asupra subiectelor discutate în cadrul ședințelor.

Putem menționa, în context, aprobarea Planului Urbanistic al orașului Ialoveni care a fost elaborat, ținându-se cont de sugestiile persoanelor care au intervenit în cadrul consultărilor publice, organizate cu scopul de a îmbunătăți acest plan pentru a fi viabil pentru toate sectoarele orașului.

Din practica acumulată până acum, putem constata că elementul inovativ al acestei politici de bună guvernare la nivel local este posibilitatea de a transmite informația imediat către un număr mare de persoane

de acasă, dar și celor din diaspora, asigurând, astfel, o transparență maximă și diseminare a informației referitoare la activitatea primăriei.

Cea mai importantă lecție pe care am învățat-o este faptul că transparența este cheia succesului unei bune guvernări locale. Atunci, când cetățenii sunt informați și au la dispoziție posibilitatea de a participa la procesul decizional, se obține o doză de încredere în administrația publică locală.

În baza practicii acumulate, cooperăm permanent cu comunitatea pentru a asigura continuitatea acestei practici prin activism civic, benefic tuturor – și administrației publice locale și cetățenilor. Iar, prin intermediul ziarului „Funcționarul Public”, dorim să aducem la cunoștința altor primării despre această practică de bună guvernare locală.

A V I Z

Academia de Administrare Publică
Catedra științe administrative

Vă invită să participați la Conferința Științifică Internațională
„Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”,

ediția a V-a, 1 martie 2019

Scopul manifestării este de a susține și încuraja dezbaterile academice, precum și de a crea rețele de cercetare la nivel național și internațional între tinerii cercetători – studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice debutante sau specialiști interesați de subiectele conferinței.

În cadrul conferinței vor fi abordate probleme teoretice și practice privind:

- organizarea și funcționarea autorităților administrației publice;
- reforma administrației publice în contextul integrării europene;
- dezvoltare și democrație participativă în Republica Moldova;
- politicile publice ca instrumente ale dezvoltării și democratizării;
- transformări și provocări în Europa de Est;
- transparența și integritatea în administrația publică;
- formarea și dezvoltarea profesională a funcționarilor publici;
- descentralizarea financiară în activitatea administrației publice locale;
- relații de gen în societatea post-industrială;
- e-guvernare, e-participare, e-democrație.

Limbi de lucru: română, engleză, rusă.

Informații suplimentare la tel. 022-73-71-14

50 de reprezentanți ai autorităților publice locale din Republica Moldova, semnatare ale Inițiativei Uniunii Europene „Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG), reprezentanți ai Delegației UE și organizațiilor-partenere, au participat, recent, la o sesiune publică, desfășurată la Chișinău, în cadrul căreia au făcut schimb de idei și bune practici pentru ca localitățile să devină un motor al creșterii economice durabile, prin promovarea inovațiilor și tehnologiilor, crearea unui climat de afaceri atractiv, dezvoltarea potențialului turistic local.

Autoritățile publice locale, care devin parte a Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică”, beneficiază de suport la elaborarea planurilor de dezvoltare economică locală durabilă. Acestea trebuie să fie ajustate principi-

ilor bunei guvernări și dialogului public-privat, urmând scopul de a îmbunătăți mediul de afaceri local. Ulterior, administrațiile publice pot aplica la diverse proiecte europene și beneficia de suport pentru dezvoltarea inițiativelor locale și implementarea Planurilor de dezvoltare economică locală.

Printre primele APL din Republica Moldova, care au

obținut din partea Uniunii Europene suport pentru implementarea proiectelor-pilot la nivel local și regional, sunt Consiliul raional Cimișlia, proiect în valoare de 336,1 mii euro, primăria municipiului Edineț – 643,5 mii euro și Comitetul executiv din Găgăuzia – 516,2 mii euro.

„Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG) este o

inițiativă a Uniunii Europene care vizează autoritățile publice locale din țările Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina.

Inițiativa se axează pe dezvoltarea economică locală durabilă, având scopul de a susține primăriile și comunitățile la nivel local să devină facilitatori activi ai creșterii economice și creării locurilor de muncă prin intermediul dezvoltării capacităților și abilităților tehnice ale acestora și parteneriatului cu sectorul privat și societatea civilă.

Lilian DANILOV,
coordonator pentru
Republica Moldova
al Inițiativei
„Primarii pentru
Creștere Economică”

Juriul Cetățenesc Local – pentru comunități prospere

CORESPONENTUL: CRAION Contact-Cahul a lansat proiectul „Participare la guvernarea locală prin Juriile Cetățenești Locale”. Ce reprezintă acest proiect?

Silvia STRELICIUC: Scopul proiectului rezidă în sporirea participării civice în localitățile rurale prin organizarea comunitară și auto-organizarea cetățenilor obișnuiți în grupuri civice informale, active în procesul decizional local. În implementarea proiectului colaborăm eficient cu Centrul de Resurse pentru Participare Publică (Ce-Re) din București, care va găzdui, de curând, vizita de studiu a comunităților-partenere din Moldova.

CRAION CONTACT-Cahul, ca organizație neguvernamentală, promovează în regiunea de sud a țării buna guvernare locală prin inițierea practicilor inovative de cooperare comunitară și inter-comunitară. Una dintre aceste practici ține de crearea Juriului Cetățenesc Local, constituit din cetățenii comunităților, scopul fiind de a-i învăța să se implice activ în soluționarea problemelor care le afectează viața de zi cu zi.

Despre această practică de organizare eficientă a comunităților discutăm cu dna Silvia STRELICIUC, director executiv CRAION CONTACT-Cahul.

Proiectul este susținut de Fundația Soros Moldova prin intermediul departamentului Buna Guvernare.

COR.: Există și primele rezultate ale implementării proiectului?

S. S.: În anul 2018, am lucrat în 4 comunități din regiune: cartierul „Iulia Hașdeu” din mun. Cahul, cu satele Roșu (raionul Cahul), Vișniova (raionul Cantemir) și Cazan-gic (raionul Leova). Procesele de organizare comunitară, desfășurate în comunități, au finalizat cu soluționarea de către cetățeni, în colaborare cu APL și alți factori decizionali, a unor probleme locale.

Aș vrea să menționez aici succesul pe care l-a obținut Juriul Cetățenesc Local din cartierul „Iulia Hașdeu” din mun. Cahul. Cetățenii și-au propus să îmbunătățească

situația în parcul public de 9 ha din cartier, care nu a fost îngrijit și salubritat circa de 15 ani. La cercetarea cauzelor acestei probleme a fost identificată o situație foarte interesantă - responsabili pentru soluționarea problemei sunt 3 instituții: primăria mun. Cahul, deoarece parcul este în oraș, primăria s. Crihana Veche, deoarece administrativ-teritorial este la APL Crihana Veche, și colegiul „I. Hașdeu” din Cahul, responsabil de amenajare și menținere. A fost dificil, dar grație deschiderii și cooperării cu APL Cahul și APL Crihana Veche acest lucru a fost posibil. Mai mult ca atât, aș menționa faptul că în ampla campanie de salubritare a parcului, primarul mun. Cahul, Nicolae Dandiș, a atras în calitate de partener Oficiul Teritorial Cahul al Cămarilor de Stat.

Au fost mobilizați angajații primăriei, reprezentanții instituțiilor descentralizate din raion, cetățenii din cartier și studenții de la colegiu. În cadrul acțiunilor de salubritare a parcului au fost atrași sute de oameni și scoase zeci de remorci cu deșeuri. Acum parcul renovat este un loc de agrement pentru locuitorii orașului

COR.: Ce activități planifică organizația D-voastră pentru anul curent?

S. S.: În acest an ne propunem să constituim alte 4 Juriuri Cetățenești Locale, localitățile, urmând a fi selectate în bază de concurs. Cetățenii vor fi susținuți pentru a lua o poziție activă în apărarea drepturilor lor comunitare și soluționarea problemelor locale.

Ion AXENTI

Oficiile poștale – în clădiri modernizate

Un nou oficiu poștal a fost deschis, recent, în satul Sculeni, raionul Ungheni. Noul oficiu a fost dotat cu echi-

pament modern, fiind, astfel, asigurate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității angajaților, precum și pentru comoditatea clienților din satele Sculeni, Blindești și Floreni.

„Am luat decizia de a implementa un proiect general de renovare totală a sediilor de poștă și rezultatele de până acum sunt îmbucurătoare. Acest tip

de oficii poștale nu necesită mentenanță, ceea ce le face accesibile și confortabile atât pentru angajați, cât și pentru clienți”, a declarat la ceremonia de inaugurare a oficiului Serghei Nastas, directorul general al Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”.

În cadrul ședinței de lucru, organizate de conducerea ÎS „Poșta Moldovei” cu angajații Centrelor de Poștă, au fost analizate rezultatele curente ale implementării proiectului de renovare a oficiilor poștale și planurile de viitor. În context, Serghei

Nastas a declarat că, pentru anul 2019, s-au planificat mai multe acțiuni pentru a dezvolta instituția, în special, instruirea personalului.

„În țară au rămas încă circa 400 de oficii poștale care urmează să fie renovate. Mai avem de lucru, dar rezultatele care deja există ne motivează și ne încurajează”.

Tatiana VANICA,
masterandă AAP,
șef de secție,
ÎS „Poșta Moldovei”

Luna februarie a venit cu vești bune pentru locuitorii orașelor Durlști și Ialoveni – au fost deschise rutele 35 și 36, care fac legătura acestor localități cu zona centrală a mun. Chișinău. Inaugurarea rutelor respective constituie o continuitate a politicii Regiei de Transport Electric Chișinău de a conecta toate suburbiile capitalei la rețeaua integrală de transport electric municipal într-o eficientizare a serviciilor de transportare a călătorilor și deservirea calitativă a populației localităților suburbane municipale. Astfel, până la prezent, în municipiul Chișinău au fost lansate 7 rute de troleibuz cu propulsie autonomă: nr. 30 – „Str. 31 August 1989 – Aeroportul Internațional Chișinău”; nr. 31 – „Str. 31 August 1989 – or. Sân-

Se extinde rețeaua de troleibuze cu propulsie autonomă

gera”; nr. 32 – „Str. 31 August 1989 – comuna Stăuceni”; nr. 33 – „Str. Bariera Sculeni – Universitatea Agrară”; nr. 34 – „Str. Ciuflea – Trușeni” și, respectiv, rutele spre Durlști și Ialoveni.

Până la ziua de azi sunt asamblate 20 de troleibuze

cu mers autonom pentru rutele date. Avantajul acestor rute constă în faptul că nu necesită investiții capitale considerabile pentru construcția complexului energetic, necesar circulației troleibuzelor obișnuite. Astfel, construcția

a unui km de rețea de contact necesită peste 5 mln. de lei care sunt economisite prin lansarea rutelor de troleibuz cu propulsie autonomă. Și în continuare planificăm lansarea unor noi astfel de rute pentru a uni cu centrul capitalei toate suburbiile municipale. Tendința de dezvoltare continuă a rețelei transportului electric public, paralel cu renovarea troleibuzelor vechi și asamblarea troleibuzelor cu propulsie autonomă, prevede însușirea asamblării electrobuzelor la Chișinău. Proiectul dat este preconizat pentru anii 2019-2020.

Dorin CIORNĂI,
director general al Î. M.
„Regia Transport
Electric”

Fondul pentru Tineri Ștefan Vodă

cu suportul grantului oferit de Fundația Est-Europeană în cadrul programului susținut de Guvernul Suediei. Acest grant servește drept suport în organizarea acțiunilor de instruire tematică și implicare a tinerilor în diverse activități. Încurajați de Consiliul raional Ștefan Vodă, care an de an a majorat susținerea financiară a Fondului pentru Tineret, în cei patru ani de activitate au fost finanțate 40 mici proiecte implemen-

tate de către grupuri de tineri cu inițiativă din diferite localități ale raionului în domeniile de educație, amenajare a teritoriului, a locurilor de agrement și de joacă pentru copii, de organizare a activităților sportive și culturale, de susținere a persoanelor în etate etc., care au fost apreciate și premiate în cadrul Galei Inițiativelor Tinerilor.

Vlad CHIRIAC

Cu 100 mii de lei va susține în anul curent Consiliul raional Ștefan Vodă „Fondul pentru Tineri Ștefan Vodă”. DI Nicolae Molozea, președintele raionului, a menționat că mereu a susținut personal și în calitate de președinte de raion tinerii activi, dotați în diferite domenii.

„Fondul pentru Tineri Ștefan Vodă” este un proiect implementat, de patru ani, de către Asociația de Dezvoltare Durabilă „Generația-Pro”, la baza căruia au stat obiectivele stipulate în Strategia națională de dezvoltare a sectorului de tineret 2014-2020. Proiectul se realizează

Vodă (voievod) este titlul purtat de domnitorii rumâni, își trage rădăcinile de la verbul/cuvântul rumânesc *a vedea*. *Vodă* înseamnă cel care vede (văzătorul), cel care cunoaște (cunoscătorul).

Cu timpul, cel care vedea mai bine ca alții, pricepea și știa cum să facă pentru ca lucrurile să se desfășoare bine, a fost recunoscut drept cap al familiei, cap al comunității, conducător, domnitor, zeu.

Examinarea izvoarelor, scrise în vechime, arată că acest cuvânt are rădăcini destul de adânci și a acumulat conținuturile arătate mai sus, treptat, de-a lungul sutelor sau poate chiar miilor de ani.

Primele semne că acest cuvânt provine de la verbul *a vedea* pot fi observate, la o simplă examinare a așa-numitelor *Vede*, texte religioase și literare indiene, alcătuite în secolele XVII - VI î.e.n.

Astfel, textele au fost numite *Vede* (de la cuvântul *a vedea* - n. n.) considerându-se că acestea redau niște expuneri care îți permit, îți ajută să vezi, să cunoști, să înțelegi esența, conținutul lucrurilor, al lumii, al trecutului, prezentului și viitorului. Cunoscătorul, știutorul *Vedelor*, adică inclusiv al regulilor conținute în acele texte, și nu numai în acelea, ci și în multe altele, era recunoscut ca un conducător, *ca vodă*. Ca argumente, ne pot servi prezențele cuvântului *vodă*, cu sens de cap în limba gujarati, vorbită de peste 50 milioane de oameni din statul Gujarati din India, și cuvântului *vadila* cu sens de tată din limba marathi, vorbită de peste 80 de milioane de oameni din statul Maharaștra din aceeași Indie.

Cuvântul *vodă*, titlul *vodă*, cu sens de conducător și chiar de zeu, s-a utilizat din cele mai vechi timpuri și la comunitățile germane și scandinave (să nu uităm că în vechime toată lumea simplă, începând de la marginea de vest a Europei și până la munții Himalaya, vorbea una și aceeași limbă – limba rumână, în timp ce celelalte

Andrei GROZA,
prim-prorector
al Academiei de
Administrare Publică,
doctor în istorie,
conferențiar universitar

limbi, fiind limbi inventate, erau vorbite numai la palate, în temple, utilizate ca limbă oficială de un număr nu prea mare de oameni – n. n.).

Astfel, verbul/cuvântul *a vedea* ca cuvânt popular era cunoscut și utilizat atât de cei de pe Peninsula Indus-tan, cât și de cei din Europa centrală și Europa de nord.

Vodan/Vodin – așa și-au numit germanii și scandinavii zeul suprem, venerat și ca înțelept, cunoscător al tuturor textelor vechi, rege-preot ș. a. m. d.

Cuvântul *vodă* cu sens de cap, se întâlnește în limbile slovenă (*vodja*) și letonă (*vaditajs*), iar cu sens de lider, conducător – în limba lituaniană (*vadovas*). Păstrat în limba populară, în limba rumână, care mai încoace a devenit limbă scrisă a rumânilor, cuvântul/titlul *vodă* devine cunoscut odată cu înscăunarea primilor domnitori.

Așadar, cuvântul/titlul *vodă* nu este de origine slavă, așa cum ne spun istoricii contemporani, ci are rădăcini rumânești, derivând de la verbul *a vedea*. Mai mult, cuvintele slave *vesti*, *voditi* ș. a. au fost formate în baza rumânescului *vodă* care, după cum s-a văzut mai sus, însemna *a conduce*, *a fi conducător* și este foarte foarte vechi.

Semnificația cuvântului *vodă* (voievod)

Nu este corect nici atunci când se afirma că și cuvântul *voievod* ar fi de proveniență slavă. Examinarea izvoarelor scrise în vechime ne arată că prima informație despre titlul *voievod* ne-o aduce la mijlocul secolului al X-lea împăratul Constantin al VII-lea Porfirogenetul (anii 906 - 959) în lucrarea „Despre administrarea imperiului”. Acesta ne spune că așa–numiții *turci*, care la mijlocul secolului al IX-lea se aflau în partea de nord a Munților Caucaz (de unde, la sfârșitul aceluiași secol vin și se așează cu traiul între Dunărea de Mijloc și Munții Carpați, iar mult mai târziu, peste câteva secole, sunt numiți unguri – n. n.), erau conduși de mai mulți *voievozi*, ceea ce ne permite să credem că acest titlu apare mult mai devreme.

Totodată, văzând că cuvântul *voievod* este alcătuit din alte două cuvinte, *voi* și *vod*, și știind că *vodă* înseamnă conducător, iar *voi* – *rând*, *fâșie*, inclusiv *rând*, *fâșie din luptători*, *soldați*, am înțeles că *voievodă* înseamnă conducător/comandant al voiuirilor, adică, în primul rând, conducător militar. De la bun început *vodă* ca titlu era superior celui de *voievod*. Acesta se egala cu cel de stăpânitor, de cel mai mare conducător. Titlul *voievod*, preluat de slavi (ruși, polonezi, ucraineni ș. a.), înseamnă la ei doar conducător militar și nu întotdeauna de cel mai înalt rang.

Este interesant faptul că în lucrările cărturarilor Grigore Ureche, Ion Neculce și Nicolae Costin domnitorii noștri

nu sunt numiți *voievozi*, ci *vodă* - Bogdan *Vodă*, Alexandru *Vodă*, Mircea *Vodă*, Ștefan *Vodă*, Mihai *Vodă* și așa toți ceilalți.

Cel care îi numește *voievozi* pe conducătorii țărilor românești este Dimitrie Cantemir. Acesta, aflându-se în Rusia, nu putea să-i numească pe domnitorii noștri *vodă*, egalându-i astfel cu țarul rus, fiindcă acest lucru nu ar fi fost pe placul lui Petru I. De aceea, Dimitrie Cantemir îi cobora în rang și-i numește pe toți *voievozi*, fapt pe care noi îl apreciem ca fiind incorect. Probabil, anume din aceste considerente istoricii ruși, ucraineni și alții, utilizează numai titlul de *voievod* față de domnitorii rumâni, iar rumânii, fără a suspecta ceva, fiindcă așa au fost educați, au acceptat această situație. Corect ar fi ca domnitorii rumâni să fie nominalizați numai cu titlul *vodă*, așa cum i-au numit marii noștri cărturari, și nu

cu cel de *voievod*. Așadar, cuvintele, titlurile *vodă* și *voievod* sunt cuvinte, titluri rumânești din cele mai vechi timpuri și mult mai târziu au fost luate de Chiril și Metodie și incluse în limba slavonă.

Audierile publice

Audierile publice, ca o componentă a cooperării comunitare, constituie un factor major în eficientizarea administrării publice. La acest subiect vă propunem recomandări din Ghidul practic „Instrumente de bună guvernare la nivel local”.

Cine are dreptul de inițiativă în desfășurarea audierilor publice?

Inițiativa organizării audierilor publice aparține consiliului local sau raional. Decizia va fi adoptată cu votul majorității consilierilor prezenți la ședință. Inițiativa aparține și autorităților executive.

În cazul Republicii Moldova, audierile publice pot fi organizate prin dispoziția primarului.

Decizia consiliului și dispoziția primarului trebuie să conțină: **data, ora, locul desfășurării, problema supusă audierii, persoanele responsabile de organizare (grupul de lucru), sursele financiare necesare pentru organizare.**

Grupul de lucru privind organizarea audierilor publice este compus, de regulă, din primar, viceprimar, secretarul consiliului, membrii comisiei consultative de specialitate a consiliului în problemele supuse audierii, precum și din alte persoane interesate în problema abordată.

Cu ce vor începe pregătirile?

După ce a fost adoptată decizia de a organiza audieri publice, încep activitățile de pregătire. În acest scop, grupul de inițiativă va elabora un plan de pregătire și desfășurare a audierilor publice propriu-zise. În plan vor fi prevăzute activitățile organizatorice, informative și de asigurare logistică a evenimentului.

În cadrul pregătirii audierilor publice, este bine să fie organizate întâlniri cu reprezentanții tuturor păturilor sociale, pentru a identifica poziția acestora față de problemele ce urmează a fi discutate.

Cum vom informa cetățenii despre problema supusă audierii publice?

Cu 10 zile înainte de data desfășurării audierilor publice, grupul de inițiativă va publica în mijloacele de informare în masă o descriere succintă a problemei abordate în cadrul audierii, va pregăti și va difuza populației un pliant cu aceeași tematică. Dacă se discută bugetul, este important ca informația să conțină veniturile și cheltuielile preconizate pentru anul bugetar. Pozițiile importante trebuie să fie ilustrate prin scheme și diagrame cât mai simple, accesibile pentru publicul larg.

Cum vom alege locul și timpul organizării audierilor publice?

Cele mai indicate locuri pentru organizarea audierilor publice sunt Casele de cultură, sălile de ședințe, bibliotecile, școlile, adică locurile cunoscute de cetățeni. Organizatorii trebuie să se asigure că respectivele spații sunt destul de confortabile pentru cetățeni. Localul trebuie să fie iluminat în așa fel, încât să fie văzuți nu numai cei din scenă, dar și cei din sală. Este importantă și stabilirea orei și zilei desfășurării audierilor. Cele mai potrivite sunt zilele de odihnă, deoarece prezența cetățenilor va fi cu mult mai mare, iar ora cea mai convenabilă poate fi aleasă între 10.00 – 11.00, când productivitatea activității este mai mare.

În sală pot fi instalate 3-4 microfoane pentru doritorii de a face propuneri ori pentru a clarifica unele poziții.

Este important de reținut:

- audierile publice au loc indiferent de numărul participanților;
- la audieri publice se supune dezbaterii o singură problemă;
- în procesul de desfășurare a audierilor publice nu se permit dezbateri;
- în problema supusă audierii publice nu se adoptă decizii;
- participanții la audieri trebuie să fie politicoși și să se respecte unii pe alții;
- doritorii de a veni cu propuneri se vor înregistra la persoana desemnată de grupul de inițiativă până la începerea audierilor;
- cuvântul este oferit de către moderator conform înscrisurilor prealabile;
- discursurile vor fi laconice și vor conține propuneri clar formulate, se va evita repetarea mesajelor anterioare;
- durata discursului este stabilită de regulament, respectarea este obligatorie pentru toți vorbitorii;
- toate propunerile parvenite în procesul audierii trebuie notate și, respectiv, analizate.

Ne scriu cititorii

Parteneriatul public-privat în beneficiul comunității

Stimată redacție! Aș vrea să spun că e binevenită publicarea în paginile ziarului Academiei de Administrare Publică a materialelor din Ghidul practic „**Instrumente pentru o bună guvernare locală**”. De aceeași părere sunt și colegii mei de la primărie, dar și de la alte primării. Citind aceste materiale, aplicăm în practică recomandările și exemplele, preluate din ghidul practic, care ne ajută la eficientizarea activităților noastre. Precum ar fi, de pildă, par-

teneriatul public-privat. Nu e simplu acest lucru că, vorbind la general, nu toți agenții economici percep primăria ca un actor important și cu posibilități reale de a influența mediul de afaceri local.

Noi lucrăm în această privință și, pas cu pas, reușim. Astfel, pentru anul acesta avem un proiect grandios – construcția unui pod peste râul din localitate care duce spre o zonă agricolă foarte fertilă și este unica cale de acces în acea

zonă. Proiectul este finanțat de IFAD. Primăria Sireți a încheiat un Acord de parteneriat cu Grupul-client, format din producătorii agricoli, proprietari ai terenurilor din zona respectivă, care stipulează responsabilitățile și principiile de colaborare.

De asemenea, tot pentru anul 2019, preconizăm elaborarea unui plan de acțiuni pentru sporirea creșterii economiei locale și implicarea agenților economici în dezvoltarea locală în cadrul Inițiativei europene Prima-

rii pentru Creșterea Economică. În curând, vom deveni membri oficiali ai Inițiativei date și vom începe consultările asupra elaborării și implementării planului dat. În acest sens, avem aprobată o dispoziție cu grupul de lucru pentru realizarea planului și sperăm să fie o inițiativă de succes.

Leonid BOAGHI,
viceprimar al
satului Sireți, Strășeni,
doctorand AAP

Ca în fiecare an, și în ianuarie curent în tot spațiul românesc a fost marcată ziua nașterii Poetului Național Mihai Eminescu, mai ales că această zi, 15 ianuarie, în Republica Moldova este declarată Ziua Culturii Naționale.

Luceafărul poeziei românești și a celei universale continuă să „lucească” cu deosebită intensitate. Astrul însuși, ce simbolizează, după propria mărturisire a lui Eminescu, „condiția geniului”, care nu are nici moarte, nici noroc, neputând să ferească pe cineva, dar nici să fie fericit – condiție profund existențială scaldă cu razele sale și cel mai mare crater de pe planeta Mercur, căruia NASA i-a acordat numele marelui poet. Este o recunoaștere determinată de profundele intuiții științifice ale lui privind teoria relativității, dubla natură a luminii corpusculare și ondulatorie, nașterea universului dintr-un singur punct, „mult mai slab ca boala spumei”.

Nemurirea eminesciană a fost și este larg marcată în presă și în literatură, cercetătorii istoriei literare și eminescologii și-au spus cuvântul în această privință. Însă puțină lume cunoaște faptul că Eminescu și opera sa au fost și sunt și în prezent subiect de reflecție în filatelie, marcofilie și cartofilie, domenii practicate de către mulți colecționari din lume.

Tocmai din sentimentul dragostei față de Poet, chipul lui, iar apoi și unele imagini din opera sa nu puteau să nu fie un imbold pentru editorii de cărți poștale ilustrate, mai ales că lumea colecționarilor cartofili este foarte mare, mulți dintre ei fiind îndrăgostiți de opera eminesciană. Acțiunea de a introduce chipul poetului în circuitul cartofil, iar în cazul expedierii ilustrațiilor respective prin poștă – de a-l promova în plan internațional, a fost de bun augur, începutul ei fiind înregistrat în anul 1918, când la Odessa a fost tipărită, pentru Basarabia, prima carte poștală, ce reproduce fotografia lui Mihai Eminescu, realizată în anul 1869.

Printre colecționarii din

Chișinău, doi – și anume Constantin Gh. Ciobanu și Maria Godorozea, au depus eforturi ani la rând pentru a aduna și a întocmi, fiecare în felul său, exponate constituite din cărți poștale, ce reflectă viața, activitatea și opera lui Mihai Eminescu.

Ulterior, ambele exponate au fost prezentate la diverse expoziții atât în țară, cât și peste hotare, unde au „cules” aprecierile meritate – medalii de argint și aur. Dar, întrucât exponatele respective, care includ sute de piese eminesciene, pot fi văzute doar la expoziții, Constantin Gh. Ciobanu și Maria Godorozea au pus la cale editarea unui catalog cartofil ilustrat, care să includă un număr maximal posibil de piese, care redau nu doar

viața zbuciumată a Poetului, ci și opera lui. Căci editorii din diferite țări au tipărit cărți poștale ilustrate, prin intermediul cărora au redat aspecte din viața și activitatea Poetului sau au reprodus opere de artă – picturi, monumente, prin care artiștii plastici și-au redat propria viziune a celui care a fost Mihai Eminescu.

După un efort de un deceniu, ei au „avut” inspirată idee de a aduna într-un album imaginile imprimate pe cărțile poștale ce sugerează motive și teme legate de viața și activitatea Poetului, și, mai ales, de *Luceafărul*, poemul în care substratul biografic ascunde înțelesuri alegorice profunde, date de poetul, care a rostit cel mai bine *Ființa*, – sublinia în prefața albumului cartofil *Porni Luceafărul...*, academicianul Mihai Cimpoi. Autorii au reușit să înmănuncheze în acest album, lansat la 25 ianuarie în cadrul Expoziției Internaționale de Filatelie și Cartofilie EMINESCIANA, organizată la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, 599 de cărți poștale ilustrate, editate în diferite țări de pe mapamond.

Mihai URSU,
specialist principal
la Muzeul Național
de Etnografie
și Istorie Naturală

Abonarea 2019

Continuă abonarea pentru anul 2019 la revista științifico-metodică trimestrială „**ADMINISTRAREA PUBLICĂ**” și la ziarul „**FUNCȚIONARUL PUBLIC**,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „**Administrarea Publică**” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei; 1 an - 168 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „**Funcționarul Public**” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei; 1 an - 156 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLADÎCA - redactor

Marina PASTUH - redactor - designer

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Dat la tipar 13.02.2019

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică